



ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

Joi 17 Sept. st. v.
29 Sept. st. n.

Va esi joia si dumineca.

Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 70.

ANUL XVII.

1881.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Suveniri și notițe de călătorie.

(În Transilvania, România și Dobrogea.)

(Urmare.)

Între reuniuni amintesc, Reuniunea Românilor de cântări și de gimnastică, reuniunea de sodali, reuniunea femeilor române ce se estinde peste întregă țera. Se află 3 tipografii, 3 țiare, 2 române și 1 nemțesc, mai multe librării.

Industria Brașovului este renumită, cu deosebire industria de metale și anume de fer sub diverse nuanțe, industria de vase de cupru și tot felul de instrumente. Aci se află în flóre industria manufacturilor de lemne d. e. mobile, lucrări de mäsari, parchete de mașine și in urnă ploscă seü ciuturi de lemn de cari se expediază la an peste 30 de mii în toate părțile, cu deosebire în Ungaria și Turcia. Renumit este și comerțul cu pesci.

Însămnate și de mare importanță sunt țeseturile din Brașov. Tolele și postavurile Brașovene sunt cunoscute.

Brașovul are mai multe fabrici, de unde urmază cumcă și comerțul este însemnat, cu deosebire în România. Brașovul este însemnat pentru Români cari jöcă aci un rol mare în toți ramii de industrie ca și în comerțiu. Vestitul Charles Bonner se plänge, că nemții (sașii) își perd terenul în acești rami. Durere numai, cumcă comerțul român a început în timpul din urmă a da înderept.

Brașovul are mai multe școle medie seü secundare și poporale seü primarie pentru toate națiunile. Are un gimn. catolic, la care a fost förte multă vreme director neobositul fost redactor al „Gazetei Transilvaniei” Iacob Mureșanu. Acest gimnasiu este astăzi transformat, ca și cel din Sibiu, în gimnasiu de stat cu limba de propunere cea ungerescă. Al doile gimnas este säsesec. Mai au sașii o școlă reală completă, școle normale și de fete.

Românii au următoarele școli, cari toate se află în un imasant edificiu, ce este o decöre pentru Brașov: 1 gimnasiu de 8 clase, 4 clase reale, 3 clase comerciale, 5 clase de fețite, 4 clase normale și școlă de repețire. Tot în acest frumos edificiu se află o bibliotecă, museu, cancelărie, sală de conferință și în urmă o pompösă sală pentru esamine și ceremonii școlastice.

De örăce vorbesc de școlele din Brașov, cetitoriul va binevoi a-mi permite se remän un moment aci, și ca recompensă i voiu face o plăcere, me voiu încercă a-l face cunoscut cu istoricul și cu starea acestor școle, firesce numai în liniamente.

Decă școlele Blasului ocupă locul cel d'ântăiu întru

redeșteptarea némului nostru de dincöce de Carpați și întru propagarea luminei și în ötelirea românismului, este netăgăduit cumcă Brașovul ocupă al 2-lea loc.

Întunerec mare a domnit în Transilvania până la anul libertății popörelor 1848. Blașul eră unicul carele avea un institut superior român, ce respändiä luminä și invetä carte romänescă. În Brașov abiä erau 2 școlute înființate și susținute cu mult necas, una în Scheiu (suburbii) alta în cetate.

După 1848 se contopirä ambele aceste școle în una singurä de 3 clase, ier la a. 1850—1851 s'a deschis clasa 1-a de gimnasiu fundat de ambele comunități bisericesci.

Bucuru Popu donözä locul, pe care se aflä astăzi clädit grandiosul institut de care am vorbit mai sus și la care la 1851 se pune pätra fundamentalä. La 1860 se deschise a V-a clasä de gimnasiu (liceu); ier la 1862 cäpötä dela tesaurarii public o subvențiune anualä de 4000 fl., dupä ce obtinuse mai înainte dela ambele principate romäne o subvențiune anualä de 500 galbeni. La 1863 se înființä fondul de pensiune, ce constä astăzi din fl. v. a. 59 mii. La a. 1865/6 se făcüt cel d'ântăiu esamen de maturitate (bacalauriat) în care an obtinuse dreptul de publicitate.

La a. 1869 s'a deschis școlä comercialä și cea realä.

Școlele din Brașov se bucurä de mai multe fundatiuni întemeiate de unii zeloși mecenäți Brașoveni, cari toate se administrezä prin o corporațiune de cetățeni din Brașov numitä „Euforia școlasticä”.

Multe au fost greutățile și fazele cu cari s'au luptat și prin cari au trecut aceste școle, acest märet focar de luminä, de sciință și de românism. Căți bărbați însemnați au produs aceste școle și căți produce și va produce la fie-care an! Bindecuventată se fie memoria tuturor acelora, cari prin puterile lor au contribuit la redicarea acestor școle!

Dar se me rentorc la firul povestei mele!

În Brașov am fost silit se petrec mai mult decät imi permitea programa făcutä. Pe 12 juluiu n. eram hotărüt se ajung la Craiova seü cel puțin la Bucuresci. Însä am pățitu-o. Dela Brașov nu am putut trece mai departe, deöräce nu-mi mai sosise pasaportul ce-l cerusem cu 2 luni înainte. Acësta împregiurare me făcüt se petrec în Brașov până în 1/13 juluiu. Dorința mea cea mai ferbinte de a participä la serbătörea școlasticä, îndatinată în România, ce se arangözä la sfirșitul anului școlastic când se împart premiele, a trebuit se remänä nerealizată.

Dar acest timp de 10 zile nu l'am petrecut fără folos. Am făcut cunoscință cu colegii și alți onorațiori

din Braşov, am vizitat amicii şi cunoscuţii şi în urmă am vizitat Tëmpea.

Este o şicală la catolici că: „cine merge în Roma şi n'a vădut pe papa, m'a vădut nimica“, pe care eu aş întorce-o şi aş folosi-o la acest loc: „Cine merge în Braşov şi n'a urcat Tëmpea, n'a vădut nimică“. Şi în adevăr aş fi regretat mult, decă nu vizitam acest minunat munte ce se pare a stă ca un scut deasupra oraşului. Un deal atât de peşiş anevoie se află. Când priveşti din vârful Tëmpei în jos, cugeţi a te afla în vârful unei prăpastie.

La această excursiune, ce-am făcutu-o în 5 iuliu, a binevoit a me însoçi un amic, colegul I. Maxim, pentru că fără călăuz nu are această excursiune nici un folos practic.

Eră o dimineţă frumoasă şi senină când pe la 5 ore ne-am pus în mişcare. Urcarea am făcutu-o din alea ce duce nu departe dela edificiul institutelor românesce pe o cărare ce suie prin pădure în forma de zic-zac până în vîrf. Eram oboşiţi rău când am ajuns aci, însă acesta ne trecu îndată ce am început a trage în revista noastră toate panoramele câte ni se prezentau. Chiar pe vârful Tëmpei se află de partea pădurei sevă a oraşului o părcană de zid care permite ca omul să se pōtă apropiā chiar la marginea prăpastiei şi astfel se pōtă privi întreg oraşul. Fără acesta gardină de zid, nici că ai pute vedē oraşul întreg, fără dōră cu risicul de a te tăvăli la vale în prepastie. Mi s'a spus cumcă acest zid este făcut de Ruşi când au fost în Transilvania la a. 1849 pentru a ajutā sufocarea revoluţiunii memorabile.

Amicul meu mi-a fost Ciceronul şi ca atare mi-a făcut esplicare la tōte câte îl întrebai. Plăcerile gustate de aici, impresiunile primite nu le voiu uitā nici odată. Despre mărimea şi întinderea oraşului Braşov nu aveam nici o închipuire.

Dr. A. P. Alexi.

(Va urmā.)

Esposiția română din Sibiiu.

X.

Grupa montanistică.

Înainte de a vorbi pe scurt despre această grupă, lăsăm să premērgă observarea, cumcă aici nu aparţineau numai minerale sevă mineraiuri montanistice sevă metalurgice, adecă de acele din cari se estrag diferite metali, ci aci aflam tot felul de minerale ce cad în cadrul mineralogiei şi a geologiei. Ma chiar şi numismatica şi archeologia o aflam reprezentată în astă grupă.

Regretăm mult, că obiectele din această grupă nu erau mai bine arangiate, şi nu furē determinate, apoi la cele mai multe nu se sciea locul aflărei, o condiție această foarte însemnată, fără de care cu deosebire obiectele geologice şi archeologice nu au însemnatate. Mineraiurile (stufurile) metalice erau amestecate cu cărbuni, cu petri geognostice, cu petri de var, cu petrificate, cu numi, cu ape minerale, cu tufuri calcarice ş. a.; această împregiurare făcea deloc imposibil de a afla cele espuse de un espunător.

Numai după terminarea catalogului am fost în stare a studiā unele mai de aprōpe, despre cari lăsăm să urmeze o scurtă esplicare.

Mihaiu Andreica a espus un mineral în forma unui cap de oie aflat pe malul Arieşului. Mulţi credeau a fi adevērat petrificat de oie; însă se înşelā. Acest mineral este o imitațiune sevă mai bine dis un joc al naturii, este un conglomerat de cuarz carele prin rostogo-

lire şi prin alte acțiuni a căpētat o formă atât de bizară.

Demetriu Cutean a espus un petrificat, ier Petru Florian din Racovița 4, însă nefiind determinate şi nefiind indicat locul aflărei, n'au însemnatate sciințifice. Arseniu Bunea din Ohaba a espus o frumoasă bucată de stalactit, însă nu spuse locul aflărei.

Este prē frumoasă colecțiunea espusă de avocatul Alesandru Filip din Abrud, compusă din mineraiuri (stufe) de aur şi anume 6 bucăți de stufe în ametyst din mina St. Treime, 1 stufă din mina Înălțarea Precuratei Vereaş, 1 stufă din mina St. Niculae, 1 stufă din mina Concordia, Bucŭm, şi un bucată foarte frumoasă de aur liber cristalisat (nativ).

Gregoriu Vitez din Teaca a espus un dinte de Mamut (?), însă nespunēndu-se locul aflărei, are puțin preț sciințific. Tot acesta a espus 4 bani de argint. Ludovic Simon a espus 1 ban de argint; Alesandru Turdăşan 2 bucăți de tellur, esemplare frumoş. Vis. Romanu din Sibiiu 12 bucăți de Amoniți (petrificate) de diferite mărimi, unele foarte frumoş, însă nu erau determinate. Daună că nu se indicā locul aflărei, căci altcum pentru sciință n'au preț. Tot acesta espuse 13 monete romane şi bizantine, apoi o lampă română. (Unde s'au aflat?) Antoniu Mureşan a espus 17 bucăți de minerale frumoş, însă nedeterminate. Ion Maior din Napradea 1 petrificat nedeterminat şi fără locul aflărei.

Vasiliu Basarab din Romos o sticlă de apă minerală şi un lemn petrificat, însă nedeterminat şi fără locul aflărei. Apa ni se pare a fi din băile dela Geoagiu, pe cari dlui avū generositatea a le donā Asociațiunii transilvane, însă acesta la rēndul ei avū generositatea a nu primi acest ofert din simplul motiv, căci venitul este problematic. După a noastră părere Asociațiunea a lucrat rău decă n'a primit acest ofert, chiar şi în cazul când n'ar aduce nici un venit, nu costā nimia. În viitor pōte să aducă.

Ion Baciu din Bistrița a espus cărbuni de petră, însă fără locul aflărei.

Alesandru Danciu director din Bucŭm a espus mai multe minerale frumoş, 1 bucată de Zinober, 1 Zinober cu pyrit, 2 b. de cărbune, 3 crustațiuni de var, 1 crustațiune împreunată cu pyrit, 1 săculeț cu 1 săpătură de stampuri, 1 săculeț de cl. I, 1 măjeriu, 1 măjeriu de petră şi altele.

În fine direcțiunea Societății acționare „Hebe“ din Năşēud a espus 4 sticle cu apă minerală din cele 4 fântāni dela băile romānesce renumite ale Săn-Georgiului, precum şi mai multe tufuri calcarice şi bucăți de calcit; apoi mai multe buchete foarte frumoş petrificate în acea apă.

Asemene a espus dl Ion Florian presidentul Secuilor un prē frumos buchet petrificat tot în apele minerale din Săn-Georgiu, aşēdat în un stativ cioplit şi scobit foarte frumoş şi cu multă arte în lemn.

Am mai vădut şi alte obiecte, însă n'am putut afla pe espunători; între aceste şi un ciocan de syenită din timpuri preistorice, însă fără locul aflărei.

XI.

Meseriile.

Aceste schițe au scopul numai d'a arētā în liniamente principale, că ce fel de lucruri au fost espuse în esposițiunea română din Sibiiu. Ori cât de scurte caută să fie însă aceste, din cauza āngustimei colonelilor, trebuie să dăm un capitlu şi meseriilor. Nu numai pentru importanța acestui ram în bogăția unei națiuni, dar mai vērtoş pentru a constatā progresul, ce meseriaşii romāni au făcut dela esposițiunea română din Braşov la anul 1862.

Atunci meseriile abia fură reprezentate, ier acuma veniră mai tôte și produsură câteva lucruri cari pot sê iee premie în ori ce esposițiune. Ietă ce meserii fură reprezentate!

Papucaria fu mai bine reprezentată. Începem dar cu acesta meserie. Esponenții au fost: Săbădean din Brașov, Orghidanu et Fărcaș din Brașov, Ioachim Juba din Reșița, Iacob Bighian din Năsăud, Teodor Pop din Brașov, Petru Țapeș din Arad, Nic. Curcian din Mediaș, Iosif Simoneț din Sibiu, Nic. Găvoșdea din Cluș, sodalul I. Voic din Brașov, Grigorie Mureșan, Nic. Trișșa și Nic. Roșca din Alba-Iulia, Nic. Roman, Ioan Avrigean, D. Salcea, Isidor Grindeanu, Vas. Todoreanu, Nic. Domnar, Nic. Imberuș, G. Vesteman, V. Petruț, Emil Vintila, I. Roșca și S. Balteș din Sibiu, Z. Costea din Sighișoara, Teod. Danciu din Nadeșa, Const. Popoviciu și Ioan Puțicu din Lipova.

Cogiocaria își reclamă locul al doile. Aici vedurăm lucruri de Nic. Ardelean din Brașov, Nic. Suciș din Sibiu, Vas. Diaconoviciu din Bogșă-mont., Nic. Dicu din S.-Sebeș, Grig. Musteț din Căcova, Ioan Fulea, George Bogoiu din Lipova, Oprea Puschila, Ioan Popa din Seliște, George Cathiul, George Făgărăsan din Năsăud, Ioan Petrea, Dum. Haler și G. Cioflec din Râsnov, sodalul I. Petrișor din Brașov, Nic. Tanase din Mociu inf., Dem. Mihali din Beiuș, Nic. Steva din Porcesci, Dum. Culeiu din Sighișoara, Cristofor Bichicean din Lipova.

Pelarii se reprezentară prin: reuniunea pelarilor din Porcesci, Zinovie Nicodinescu din Făgăraș, Dim. Capacean din Sibiu, Nic. Etveși din Făgăraș, Nicolae Micleuș din Tilișca, Dum. Pana din Satulung, Radu Irmete din Poplaca, Moise Visceanu din Sighișoara, Ales. Vas din Sibiu.

Curelaria fu cam slab reprezentată, ceea ce ne produse mirare; dintre esponenți amintim pe: Dumitru Tomi din Teca, Dobra Popa Comaniu din Seliște.

Fereria: Ios. Coroiu din Băresci, Ales. Gavra din Verzari-de-jos, Nic. Hasfalean din Bistrița.

Olaria, acest ram cultivat cu multă sirguintă la noi, asemenea fu slab reprezentată. Din cei puțini ne-amî însămnat pe: George Morar din Beiuș, Ioan Ardelean din Lipova.

Pipe: de Grig. Luncuță în B.-Dioșeni și de Nic. Heșeriu din Sighișoara.

Butoie si ciubere vedurăm dela: Iacob Comanescu din Apoldul inf., G. Lazar din Turda, G. Iude din Vidra-de-sus, Sim. Borda din Beica română.

Mesarii, sêu tēmplarii se reprezentară mai bine. Dintre acestia escelară: V. L. Popoviciu din Brașov, Ștefan Ollean din Turda, Const. Juc din Lugos, Vasiliu Moga din Apoldul-de-sus, Ioan Israil din Reșinari, sodalul Ioan Vule din Aciliu, Andreiu Ruge din Galeși, Adam Leșnian preparand în Deva, Nic. Comșa și Ioan Raț din Sibiu.

Tapeseria trāmise un obiect, și anume: un otoman de calfa Nic. Marcu din Sibiu.

Rotaria ș-a găsit reprezentanți în: Ioan Pop din Turda, Maniu Lungu din Reșinari, Ilie Lazar Pleșa din Mohu, Ioan Ștefanuța din Sibiu.

Plugurile și unelte economice, de și puține la număr, fură reprezentate bine. Meritul în asta privință e al dlui Dimitrie Gitye din Orada-mare, carele a espus niște pluguri escelente; cu aceste s'a făcut în una din dîle și probă de arare, și s'a constatat, că sânt foarte practice. Dsa a mai espus și câteva cântare metrice. Tôte obiectele aceste se și vëndură, mai comandându-se și altele. Afară de dl Gitye au mai espus: Mihăila Rad din Aiud.

Masinarii: un ciur de vëndurat de Vas. Ardelean și Secheliu din Sibiu, un model de mōră de Nic. Coțîșel din Feneșul săsesc.

Întorcându-ne spre alt ram: ietă *croitoria de haine cetatienesci*. Aici vom notă pe calfa din Sibiu, Ioan Vestemian, calfa Florian Cruciță din Sibiu și pe Ioan Bidu din Brașov.

Pelerii țerānesci nu prē erau reprezentate; dintre cei puțini însēmnam pe: Vas. Pușcaș din Rosna, G. Moldovan din Făgăraș, Vas. Meșota invēțacel în Brașov; pelerii pentru domni abia se vedură câteva.

Metasaria fu reprezentată prin: fabrica Ioan Dușoiu în Brașov, Ioan Fleșer din Oagna, Traian Florean din Racovița.

Lucrurile de cēra se trāmiseră mai ales de prin gūrul Brașovului, așă: Ioan Popea și R. Popea din Satulung, Nic. Gatov din Turchiș, a mai trāmis Nic. Droc din Reșinari.

În fine între *diverse* vom pune: câteva corfe de Ioan Dubescean din Odvoș, 2 botezătoare cusute cu fir de aur și de argint în magazinul Petre Enculescu din Bucuresci; linguri de lemn de Nic. Berbec din Țințari, Dim. Cintea din Seliște și Ioan Baciu în Șoimuș; o cruce sculptură în lemn de Ioanuț Marcu din Deva, o plătă de per de Const. Muntean frisor în Reșița, 2 linguri de cafea de Dum. Țințea în Seliște, 2 cufere de George Stoica din Sibiu, scânduri dela Societatea pentru exploatarea productelor forestiere din Năsăud, pușci de George Feier din Regin, cruce albă de lemn sculptată de Sever Orban din Cosma, 1 pānză din per de cal de Ioan Tot din Cluș-Mănăstur, fluere de Alesandru Farcaș din G. Hațac, pepteni de N. Sas și D. Dragomir din Galeș.

Câteva ore în România.

— Escursiune din Sibiu la Căneni. —

Suvenirii multe. Spațiu îngust. Va trebui dară sê ne scurtăm vorba, ca sê atingem tôte. Vom încercă.

Precum se scie, în programa festivităților din Sibiu s'a anunțat pentru una din dîle și o escursiune la Turnu-Roșu. Am cetit cu multă plăcere acesta, căci sūm mare amător de asemenea escursiuni. Am așteptat și acesta bucuros de a luă parte, creșdēnd că voiu putē face partia în vr'o societate numerosă, ceea ce sigur măresce veselia. Dar ce sê veți, sēu mai bine ce sê nu veți, aceea eră societatea mare. O singură trāsura, și în ea noi patru ēnși, ietă tot din ce se compunea întrēga societate.

E bine, cu tôte aceste noi pornirăm, căci speram a găsi la locul de escursiune și pe alții, precum se vorbiă încă de séră. Nici prin gând nu ne trecea, că de pe acolo nu vom află pe nimene, căci arangierea în asta privință a lipsit cu desēvērșire.

Bine dispuși ce eram, înaintam cântând și abia la depărtare de o oră ne și oprirăm sê ne veselim. Pentru scopul acesta aveam tot felul de mijloce bune: fripture reci și vin, de cari ingrigise arangiatorul nostru.

Māncarăm cu apetit, dar când vini rēndul sê bem, urmă pedeca. Noi aveam în trāsura un butoiăș de vin și pāhare; dar n'aveam nici cep, nici trāgătoare. A redică butoiul și a bē din el, nu eră în consonanță cu puterile nōstre. Eram p'aci sē desperăm, când în livada din apropiare zārīrăm niște trestii. Iute tăiarăm câteva fire și... începurăm a ne veseli.

Toemai atunci apărū pe șoseua de cātră Sibiu o birjă. Sigur că vor fi niște domni și dame cari asemenea voiesc sê facă escursiune la Turnu-Roșu, — ne dīceam noi. În scurt timp apoi eunoseurăm, că în acea trāsura șede poetul Sion cu familia sa.

Ne bucuram mult de acesta sporire, dar ilusiunea nōstră disparū de grabă, căci poetul nostru ni spuse,

că nu Turnu-Roșu este ținta călătoriei sale, ci pe acolo numai se rentorce în România pe la Râmnic-Vâlcea, și de acolo la Pitești și București.

Cel puțin ne făcurăm dară plăcerea d'a-i oferi — nu un pocal, ci o trestie. Luă dar și poetul academic trestia și beu cu ea vin. O scenă destul de interesantă acesta spre a o însemna între suvenirile noastre. Și pornirăm mai departe.

Terenul pe care înaintam era șes. De-a stânga se năltau niște deluri sterpi, iar la dreapta în depărtare mai mare se întindea brâul de deluri umbrase, cu sate frumoase sub ele, înapoia noastră sate române și mestecate cu sași, iar înainte-ne se nălța falnicul Surul, scărițându-se până la noi prin deluri și coline frumoase.

Nu peste mult sosirăm la Tâlmăciu, un sat frumos, unde panorama se schimbă, devine mai variată, până ce ietă ajungem la Boița, cea de pe urmă comună la graniță.

Pecat că nu dispuneam de timp mai îndelungat să fim putut vizita cu deamănuntul acest sat frumos. Reșinari, Seliște și Boița, ietă cele trei mărgăritare române ale Sibiului. Trei sate românești cari emulează în cultură. Ca în cele două, despre cari vorbisem de altă dată, așa și în Boița toate casele sunt acoperite cu cărămizi, stradele sunt pavate și au trottoare, lampe, și casa cea mai frumoasă e școla, care e cu etagiu. Poporul curat îmbrăcat, cu atitudine de civilizație, îndemnativ de conversare. Îți saltă inima de bucurie când vezi un astfel de sat românesc.

La capătul de dincolo al Boiței se nălța dea dreapta un fel de cetățuie, un post milităresc de păzire. Acesta se numește Turnu-Roșu. Numire tradițională. Dără pentru acesta se conservă și colorea roșie a clădirii.

De-a stânga, ietă că apare blondul Olt, ce vine de cătră Făgăraș și trecând pe la Turnu-Roșu, intră în România.

De aici începe pasul Turnu-Roșu. O strimțore acesta între niște deluri, unde în unele partii abia este atâta loc ca să treacă Oltul, căci șoseua la dreapta riului mare parte e tăiată în stâncă. Mulțime de isvore îți ofer beutură cristalină, și riuri sprintene se revărsă în Olt, spălând antăiu lână, de care p'acolo se face mare comerț. Șoseua făcută pe malul riului, firește că trebuie să fie sclava caprițului acestuia, se u mai bine a muntelui la a cărui picior se află; cum acesta se n'covăie în dreapta se u în stânga, așa curge și riul, și astfel își ie direcțiunea și șoseua. Acesta firește deschide călătorului la fie-care cotitură câte o panoramă nouă, una mai deschisă, alta mai mică, nesemnând nici una cu cealaltă, represintând în total variațiunea cea mai plăcută.

Tot desfătându-ne astfel sosirăm la admirabila vale a Lotriorei. Eram la graniță. Acolo ni se dete un certificat de trecere. Cele trei porți ni se deschiseră, și trecurăm în teritoriul neutral. În câteva minute sosirăm la granița română. Un curcan cu pușca la umăr era sentinela. Aretărăm la postul certificatul, și vedând acolo mai mulți curcani, întrebai de unul:

— Fost-ai la Plevna?

— Eu am fost, — respunse cel de lângă el.

— Să trăiesci! — i dăserăm noi.

Apoi trecurăm singura pörtă, și ne aflam pe pământul României libere...

Zidirile române dela graniță sunt simple. Câteva case, între cari locuința căpitanului, a vameșului la care dl Sion trase în gazdă, poșta, și un birt. Totul formeză un cătun: Riul-Vadului.

Intrarăm în birt. Cerurăm ceva beutură specială românească. Birtășița, o țerancă tineră, n' deschise o

odaie separată, arangiată după model resăritean și ne servi „mastică”. Gustaram, era un fel de răchie. Noi însă mai mult ne interesam de costumul ei. Dar nu puturăm să facem studiu mai lung, căci niște căruțași din afară o chieară să le facă „ciorba de zarzavat cu franzele”.

Eșirăm și noi, și unii ne cumpărarăm tutun, care este mai scump decât la noi; iar alții se duseră la oficiul poștal ca să trimită acasă câte o chartă de corespondință „din România”. Făcurăm apoi cunoscință cu dl căpitan dela granița română, Michail Mateescu, carele ne invită în mod ospital la sine, și ne arătă armatura celor trei sute de curcani cari stau sub comanda dsale, din cari însă în fie-care săptămână numai câte 25 se află sub arme, și astfel statul numai atâta ține. Armele toate sunt după sistemul cel mai nou. Asemene ne arătă și uniformele feciorilor. Privirăm toate, ma și încercărăm câte o caculă de Mihaiu cum ni s'ar ședă de amă fi și noi curcani.

Într'aceste societatea noastră se spori. Mai vini o trăsură, nu tocmai dela Sibiū, dar cu dorința d'a face și cei ce se aflau în ea vr'o excursiune. Mai vini încă și a treia trăsură. Șese musicanți din banda dela Abrud. Firesce, că nu esitaram mult, ci pornirăm a ne căută un loc de petrecere în pădure.

Dl căpitan, rugat de noi, primi ospitalitatea noastră. Dsa ne conduse la o luncă frumoasă, unde trecurăm pe lângă un isvor însemnat cu o pētră pe care se află următorea inscripțiune: „1877. Memoriei lui Ioan Brătiano. Vrangali”. Ne aședarăm apoi în acea luncă frumoasă, și la sunetul muzicii ne ospetarăm frățesce și cu veselie. Aici nu mai bēurăm cu trestia, căci dela birt căpētarăm un trăgaciū. Se n'țelege, că dăserăm și toasturi, și că primul s'a închinat în sănătatea regelui României.

Pe când ne petreceam mai bine, aparū ierăși trăsura dlui Sion. Numai decât se dete comandă țiganilor să cânte: „Mult e dulce și frumoasă limba ce vorbim!” — Și când trăsura ajunsese în dreptul nostru, totă societatea sări în picior de pe pağıștea verde și sălută cu vivate pe poetul, care se depărta dela noi.

Dar noi mai remaserăm. Și fiind că ne petreceam atât de bine (s'a și danțat Călușerul,) deciserăm să eternisăm acesta petrecere, și deterem luncii în care ne aflam numele de: „Lunca libertății”.

Însă ori cât de bine ne petreceam, totuși voirăm să vedem și un sat din asta parte a României. Plecarăm dară. Pe cale în vârful delului un monument ne atrase atențiunea. Cu multă trudă ne urcarăm pân' acolo. Era un monument dedicat la 1717 de Carol VI întru onorea lui Eugen de Savoya, carele a învins acolo pe turci.

În dece minute ajunserăm în satul Căneni, situat pe malul de dincoci al Oltului, pe un șes, care acolo se lărgește puținel. Satul ni se părea sărac. Dincolo de Olt asemene e un sat cu numele Căneni, dar n'avurăm timp a trece dincolo. Ca totuși să nu ducem somnul Cănenilor, mai ședurăm și la ei la un scaun de odihnă, apoi fiind că se n'tunecă, plecarăm cătră Sibiū, unde sosirăm la o oră și jumătate după miezul nopții.

Diua acesta trecū iute, dar ni imprimă suvenirii dulci, și aceste le datorim dlui Ulain, carele a arangiat acesta frumoasă excursiune.

Ioșif Vulcanu.

Proprietar, redactor respundător și editor:

IOSIF VULCANU.